

Klimaatakkoord

Ledenbijeenkomst 17/9 2018

Programma

- 13.30-13.45 uur: Welkom & vervolgproces Klimaatakkoord
- 13.45-14.30 uur: Deelsessies sectortafels: Elektriciteit; Gebouwde Omgeving; Mobiliteit
- 14.30-14.45 uur: Pauze
- 14.45-15.30 uur: Deelsessies per doorsnijdend thema: Ruimte; Instrumentarium; Systeemintegratie
- 15.30-15.45 uur: Plenaire wrap-up
- Vanaf 15.45 uur: Borrel

Proces

- 10/7 aanbieding presentatie hoofdlijnen
- Zomer doorrekening PBL en CPB. Presentatie 28/9 (?)
- Eind september appreciatie kabinet, daarna Kamerdebat
- Sectortafels weer opgestart, zelfde samenstelling
- Deels nieuwe werkgroepen/ opdrachten werkgroepen
- Ondertekening voor Kerst
- NVDE intern: zelfde

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂- uitstoot van Nederland met **49%** ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

Klimaat-beraad

Maatschappelijke organisaties

Bedrijfsleven Overheden

Reductie-opgave is **48,7 Mt** minder CO₂-uitstoot

Elektriciteit

20,2 Mt minder CO₂-uitstoot

Bedrijfsleven Overheden Maatschappelijke organisaties

Mobiliteit

7,3 Mt minder CO₂-uitstoot

Bedrijfsleven Overheden Maatschappelijke organisaties

Industrie

14,3 Mt minder CO₂-uitstoot

Bedrijfsleven Overheden Maatschappelijke organisaties

Landbouw en landgebruik

3,5 Mt minder CO₂-uitstoot

Bedrijfsleven Overheden Maatschappelijke organisaties

Samenleving

De samenleving doet mee. Meer dan 200 bedrijven en organisaties praten mee, aan tafel of op een andere manier. Mensen kunnen ook bijeenkomsten in het land bijwonen en zelf ideeën insturen via de site.

Gebouwde omgeving

3,4 Mt minder CO₂-uitstoot

Bedrijfsleven Overheden Maatschappelijke organisaties

 PLANNING

ZOMER '18
Afspraken op hoofdlijnen

ZOMER '18
Doorrekening afspraken door PBL

V.A. SEPT '18
Uitwerking afspraken

V.A. JAN '19
Start uitvoering Klimaatakkoord

Checklist

1. *Mogelijkheden voor beoogde CO₂-reductie?*

Alle tafels +, invulling -55% wisselt

2. *Wat is daarvoor nodig?*

GO, elektriciteit verst; industrie redelijk; mobiliteit slecht

3. *Hoe betaal en regel je dat?*

GO & elektriciteit het verst; industrie en mobiliteit minst

Tafel Gebouwde Omgeving

Doelen

3,4 Mt

vermindering CO₂-uitstoot in 2030

2 miljoen woningen
aardgasvrij

Overige
woningen minder
aardgasverbruik

Maatregelen

Door opschaling wordt
duurzame warmte een kwart
tot de helft goedkoper

Kwaliteit: Efficiënter, stiller,
compacter, slimmer

Belasting op aardgas wordt
hoger; op stroom lager.
Verduurzamen gaat hierdoor
lonen

€20.000 meer
investeringsruimte,
woonlastenneutraal, dankzij
lening op huis ipv eigenaar

Verder uit te werken

1. Energiebelasting aanpassing
2. Wijkaanpak/ RES
3. Leidraad/ Expertisecentrum Warmte
4. Startmotor
5. Normering Ubouw
- 6. Woningen (normering)**
7. Financiering particuliere woningeigenaren
- 8. Arrangementen isolatie en warmte**
- 9. Nieuwe marktmodel warmte**
10. Vraag en aanbod warmte

Tafel Elektriciteit

Doelen

20,2 Mt

vermindering CO₂-uitstoot in 2030

Driekwart elektriciteit
duurzaam

Maatregelen

7 x keer zoveel wind- en zonne-energie
als nu

Stroom uit zon en wind wordt 40%
of meer goedkoper met de juiste
voorwaarden

700 windturbines op zee, 500 op land, 75
miljoen zonnepanelen erbij

Gemeenten bepalen samen met burgers
de regionale energiestrategieën (RES)

Groeiend gebruik van schone elektriciteit
door industrie, gebouwen en mobiliteit

Alle gebruikers van elektriciteit betalen
mee aan de aanleg van nieuwe netten op
zee

Verder uit te werken

1. Volume & elektrificatie
2. Stimuleringsmaatregelen
3. Randvoorwaarden kostenreductie

En:

- RES, ruimte, participatie
- Net, systeem
- Salderen, PCR

Tafel Mobiliteit

Doelen

7,3 Mt

vermindering CO₂-uitstoot in 2030

Doelen elektrisch vervoer:
Elektrificatie
personenvervoer

Aanpassen mobiliteitsgedrag

Maatregelen

die verkend worden

1,8 tot 2,8 miljoen elektrische auto's kunnen helft doelstelling leveren (3-5 Mton)

Dekkende laadinfrastructuur wordt kostenefficiënt gerealiseerd, bereikbaar voor iedereen

Doorzetten van huidig fiscaal beleid, met voordelen voor schone en emissieloze auto's.

Meer elektrische lease, 2e hands en deelauto's

Makkelijker switchen tussen modaliteiten, spitsmijden, thuis werken

Uitwerking

1. Financiële (fiscale) maatregelen verder uitwerken

- Financieren binnen/ buiten autodomein
- Kosteneffectiviteit; balans privé/ zakelijk
- Kwantificeren waarde: schone lucht, flexibiliteit
- Flankerende maatregelen

2. Nationaal plan laadinfra

3. KM-heffing vracht

differentiëren bij ophalen en techniekneutraal besteden

Tafel Landbouw en Landgebruik

Doelen voor energie

3,5 Mt

vermindering CO₂-uitstoot in 2030

Doelen energie
:
Meer duurzame
energie

Maatregelen

die verkend worden

Opschaling gebruik geothermie
in kassen

Landbouw gaat in toenemende
mate stroom gebruiken ipv gas

Meer bos en natuur vermindert
uitstoot en levert biomassa

Tafel Industrie

Doelen

14,3 Mt

vermindering CO₂-uitstoot in 2030

Verduurzamen industrie

Maatregelen

die verkend worden

Industrie gaat elektriciteit
gebruiken ipv fossiel voor
warmte

Lagere ambitie voor CO₂-
opslag tov regeerakkoord

Mogelijkheden
energiebesparing volop
benutten

Industrie

- Mix van opties: energie-efficiency, duurzame warmte (geothermie, biomassa), elektrificatie, waterstof en CO₂-opslag (7,2 Mton ipv 18).
- Tender tbv 1 miljard per jaar 'onrendabele' investeringen.

Overall

-
- Focus op instrumentatie:
(financiële) incentives
  - Concrete afspraken incl
commitment

Programma

- 13.45-14.30 uur: Deelsessies sectortafels: **Elektriciteit (zaal 1); Gebouwde Omgeving (beneden); Mobiliteit (zaal 2)**
- 14.30-14.45 uur: Pauze
- 14.45-15.30 uur: Deelsessies per doorsnijdend thema: **Ruimte (zaal 1); Instrumentarium (beneden); Systeemintegratie (zaal 2)**
- 15.30-15.45 uur: Plenaire wrap-up
- Vanaf 15.45 uur: Borrel